

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

-

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Vaasan Yrittäjät lausuu Hankintojen valmisteluun yhdellä lausunnolla, joka liitteenä.

Vaasan Yrittäjät kiittävät mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä julkisten hankintojen lakimuutoksiin. Pidämme ehdotettuja muutoksia pääosin myönteisinä ja kannatamme niitä, koska ne lisäävät kilpailua, parantavat läpinäkyvyyttä ja edistävät paikallisten pk-yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin.

Vaasan kaupunki ja Vaasan seudun yritykset ovat pitkään panostaneet elinvoiman kehittämiseen ja yhteistyöhön julkisen sektorin kanssa. Paikalliset yrittäjät ovat kuitenkin kokeneet, että julkisten hankintojen kilpailutuksessa on ollut haasteita, jotka ovat estäneet tasapuolista osallistumista. Nyt esitetyt muutokset voivat osaltaan parantaa tilannetta, mutta on varmistettava, että ne toteutuvat käytännössä ja hyödyttävät myös Vaasan alueen elinkeinoelämää.

Kilpailun lisääminen ja hankintojen osiin jakaminen

Kannatamme ehdotusta, jonka mukaan yhden tarjouksen saaneet kilpailutukset tulee uusia. Tämä vähentää mahdollisuuksia räätälöidä hankintoja tiettyjen toimijoiden eduksi ja antaa kaikille yrityksille tasavertaisemmat mahdollisuudet osallistua kilpailuun.

On myös tärkeää, että suuret hankinnat jaetaan osiin aina, kun se on mahdollista. Vaasan alueella on paljon erikoistuneita pk-yrityksiä, joiden on vaikea kilpailla suurista kokonaishankinnoista, mutta jotka voisivat tarjota korkealaatuisia ja kustannustehokkaita palveluja ja tuotteita osana hankintaa. Hankintojen pilkkominen tukee paikallistaloutta ja edistää yritysten kasvua sekä työllisyyttä.

Läpinäkyvyyden ja markkinavuoropuhelun vahvistaminen

Esitys hankintayksiköiden velvollisuudesta tehdä jälki-ilmoitukset suoraan hankinnoista ja sopimusmuutoksista on tärkeä askel kohti avoimempia hankintoja. Myös Vaasan kaupungin hankintakäytäntöjä on syytä kehittää avoimuuden ja markkinavuoropuhelun suuntaan.

Markkinavuoropuhelua tulisi vahvistaa erityisesti pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien näkökulmasta. Nykyisessä muodossaan esitys velvoittaisi markkinakartoitukseen vasta yli 10 miljoonan euron hankinnoissa, mutta sen tulisi koskea kaikkia kansalliset kynnsarvot ylittäviä hankintoja. Tämä parantaisi hankintaprosessien laatua ja mahdollistaisi paikallisten yritysten paremman huomioimisen jo hankintojen suunnitteluvaiheessa.

Sidosyksiköiden omistusvaatimukset ja keinotekoisten kilpailukierron estäminen

Kannatamme esitystä, jonka mukaan inhouse-yhtiöiden hankintayksikön tulisi omistaa vähintään 10 prosenttia yhtiöstä, jolta se tekee inhouse-hankintoja. Vaasan seudulla on useita julkisomisteisia yhtiöitä, ja on tärkeää varmistaa, että kilpailu toimii reilusti ja että hankinnat perustuvat avoimiin ja läpinäkyviin periaatteisiin.

Keinotekoiset järjestelyt kilpailutusten kiertämiseksi on estettävä. Vaasan Yrittäjät edellyttävät, että kaupunki ja muut julkiset toimijat noudattavat lain henkeä ja edistävät aitoa kilpailua, jotta alueen yritykset voivat kilpailla tasavertaisesti julkisista hankinnoista.

Johtopäätökset

Vaasan Yrittäjät tukevat hankintalain uudistuksia, mutta korostavat erityisesti seuraavia asioita:

- Kilpailutusten tulee olla aidosti avoimia, ja yhden tarjouksen kilpailutukset on uusittava.
- Hankinnat on lähtökohtaisesti jaettava osiin, jotta paikallisilla pk-yrityksillä on mahdollisuus osallistua.
- Markkinavuoropuhelun ja markkinakartoituksen merkitystä tulee lisätä ja laajentaa kaikkiin kansalliset kynnsarvot ylittäviin hankintoihin.
- Inhouse-yhtiöiden käyttöä on rajoitettava vähintään 10 prosentin omistusvaatimuksella, ja kilpailun kiertämisen mahdollistavat keinotekoiset järjestelyt on estettävä.

Kannustamme hallitusta ja muita päättäjiä huomioimaan nämä näkökohdat hankintalain uudistuksessa. Avoimempi ja reilumpi hankintaprosessi hyödyttää niin yrityksiä kuin veronmaksajia ja vahvistaa alueellista ja kansallista elinvoimaa.

Vaasan Yrittäjät ry – Vasa Företagare rf

Hallitus

- Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?

-

- Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

-

- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

-

- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Wivolin Satu
Vaasan Yrittäjät ry